

Коваленко О. Ю.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

(Харківський національний економічний

університет ім. С. Кузнеця)

Тестування та взаємооцінка в режимі онлайн в системі контролю якості знань при вивченні іноземних мов.

Останніми роками темпи розвитку та використання комп'ютерних телекомунікацій різко зросли завдяки використанню різноманітних сучасних підходів та інноваційних тенденцій. Вищі навчальні заклади відіграють велику роль у становленні інноваційних процесів та підготовці технічних спеціалістів у контексті євроінтеграції. Одним із важливіших завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти в галузі викладання іноземних мов є забезпечення якості підготовки випускників на рівні міжнародних вимог [3].

Розглядаючи питання щодо використання комп'ютера у навчанні іноземних мов, можна виділити такі позитивні моменти його впровадження: мотивує навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо- та відео матеріали; дає можливість викладачеві застосовувати індивідуальний підхід; сприяє розвитку самостійності учнів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя; підвищує поінформованість щодо інших мов та культур; завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції; забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам учнів; пропонує автентичний і актуальний матеріал.

З метою вивчення іноземних мов може використовуватись як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції та дошки об'яв, проведення Інтернет-проектів (WWW-проекти і E-mail-проекти). Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення.

Найбільш широко використовується організоване спілкування за допомогою телекомунікаційних мереж: листування між окремими студентами і між цілими групами, обмін інформацією між навчальними закладами різних міст, країн. У цьому випадку викладач грає роль організатора роботи, який допомагає спланувати листування, написати лист чи скласти колективну відповідь [1;6].

У системі освіти сьогодні широко використовується платформа Moodle – модульне об'єктно орієнтоване динамічне навчальне середовище. Це програмний комплекс для створення та проведення курсів дистанційного навчання. Мета цього програмного комплексу – залучення студентів до формування знань. Платформа Moodle містить велику кількість інтерактивних елементів, які допомагають створювати різноманітні навчальні

засоби дистанційного курсу. Інтерактивними елементами Moodle є: семінар вебінар, чат, форум, опитування, глосарії, завдання та тести.

Цей модуль є стійким і забезпечує дружнє середовище. У статті ми деталізуємо, як цей метод реєр-оцінювання та тестування в режимі онлайн може використовуватись для того, щоб відповідати вимогам надійності, обґрунтованості і справедливості формальної оцінки але, що більш важливо, зменшують тягар оцінювання як для студентів, так і для викладачів.

Використання реєр-оцінювання та тестування в режимі онлайн використовується не так давно. Воно дозволяє студентам оцінювати роботу своїх одногрупників і навіть оцінювати їх власну роботу, щоб забезпечити розвиток ряду бажаних навичок і здібностей – критичне мислення, здатність проаналізувати і синтезувати інформацію, вирішувати проблеми, оцінювати і давати зворотний зв'язок, робити ціннісні судження і рефлексію. Це є метод, який залучає студентів до перегляду, оцінки, і процесу зворотного зв'язку роботи в онлайні.

Така форма, як правило, викликає додатковий інтерес у студентів, а крім того, дозволяє їм самостійно в групі без участі викладача перевірити та оцінити рівень власних знань з конкретної теми чи комплексу тем курсу. Реєр-оцінювання це оцінювання студентів іншими студентами. Така взаємодія або групова робота стала використовуватися в університетах все більше і більше [6]. У межах комп'ютерних програм реєр-оцінювання використовуються анімаційні, звукові, ігрові елементи, а також система реєстрації ходу перевірки та її результатів, зокрема, таких показників, як час розв'язання кожної задачі, кількість помилкових і правильних відповідей, підсумкова оцінка. Саме комп'ютерне реєр-оцінювання спрямоване і служить засобом для поглибленої перевірки вивченої теми або розділу навчальної програми, ліквідації прогалин у знаннях та навичках студентів.

На відміну від техніки самооцінки, яка загалом обмежується основними рівнями пізнання [4], реєр-оцінювання надає можливість розвивати навчання на високих пізнавальних рівнях. Електронне реєр-оцінювання є засобом навчання в педагогічній системі дистанційного навчання, що містить елементи властиві будь-якій дидактичній системі. Крім того, реєр-оцінювання в режимі онлайн є додатковим засобом організації навчального процесу в межах традиційної освітньої системи. Таке оцінювання та контроль знань мають середній ступінь інтерактивності, відносно низьку вартість та досить розвинену інфраструктуру. Розробка комп'ютерних тестів є одним із провідних напрямків діяльності навчальних закладів, що опановують дистанційне навчання [5].

Комп'ютерне реєр-оцінювання допомагає оцінити рівень засвоєння студентом певних знань та проаналізувати результати своєї власної діяльності. На даному етапі реєр-оцінювання дає такі можливості: швидкий зворотний зв'язок між користувачами; легкий доступ до опрацювання результатів; можливість багаторазового повторення тощо.

Зручність та перевага комп'ютерного реєр-тестування полягає у тому, що воно не потребує, щоб викладач та студенти були присутніми та знаходились біля комп'ютерів одночасно. Великих змін у процес навчання реєр-оцінювання не внесло, але зросла мотивація, якість запам'ятовування інформації.

Під час проведення контролю з іноземної мови у вищій школі використовуються сучасні інформаційні технології навчання. Саме комп'ютерне тестування стає засобом оцінки рівня та якості засвоєння освітнього стандарту студентами.

Комп'ютерні контролюючі програми дозволяють проводити поточний і підсумковий контроль знань та вмінь. В умовах кредитно-модульної системи необхідно забезпечувати більш проміжний контроль за наступною корекцією знань та вмінь, контроль за якістю засвоєння кожного конкретного модуля та курсу взагалі. Тому ефективним і раціональним доповненням до традиційних методів контролю рівня знань та вмінь з іноземної мови студентів стає застосування комп'ютерних тестових програм, що значно полегшує процес контролю, дає змогу зробити його більш оперативним.

Такі програми можуть проаналізувати результати проведеного тестування у великих групах студентів, навіть, забезпечують статистичну обробку відповідей. Таким чином, маючи ці результати та дані статистичної обробки, викладач звертає увагу на ті розділи курсу, які потребують більш детального та якісного опрацювання або повторення. При вивченні граматичної чи лексичної одиниці виділяється група способів, на основі яких розробляються тестові діагностичні завдання для побудови програм поточного та тематичного контролю. Існують різні форми та модифікації тестових програм, зміст та наповнення яких може бути різноманітним і визначається викладачем. Зміст і форма завдання, як правило, є однаковими для кожного студента, який виконує цей тест. Форми тестових завдань є відкритого та закритого типів [1]. Тести з закритими або напіввідкритими питаннями мають різноманітні форми: завдання одноразового вибору (single choice); завдання багаторазового вибору (multiple choice); завдання типу так / ні (yes/no); завдання короткої відповіді (short text/ short answer); завдання, які базуються на виборі, вірній асоціації (matching).

Тести відкритого типу передбачають вільну відповідь. Завдання відкритої форми – завдання тесту, в якому студент повинен самостійно формулювати свою відповідь. У відкритих тестових завданнях після кожного питання залишається місце для відповіді студентів (слово, закінчення, невелике есе). Вони поділяються на: завдання з короткою вільною відповіддю, на які студент повинен написати відповідь словом, словосполученням або числом та на завдання з розгорнутою відповіддю, на які студент повинен записати відповідь у вигляді одного або декількох речень. Ці тести повинні містити такі завдання, щоб учні могли показати своє вміння використовувати теоретичні знання в практичній діяльності або проілюструвати практичне застосування теорії. Можна виділити такі види тестів:

- Тест на розуміння тексту. Ці тести можна ефективно використовувати для перевірки правильності побудови структур, графіків тощо. Наприклад, дається інструкція: побудуйте схему або графік. Далі наводиться текст, що дається з набору визначених понять, які студент має поставити в логічний ряд. Тут можуть вирішуватися продуктивні і творчі завдання, але в такому випадку потрібно збільшити час на тестування і перевірку результатів.

- Тестове завдання на доповнення. Цей тест має наступну структуру:

1) інструкція: доповніть або підставте у формулу відповідне значення; 2) текст тесту подається у вигляді речення, в якому слово або цифра відсутні і їх потрібно вставити, додати. Тут є деякі дидактичні правила: а) у кожному завданні має бути одне доповнення; б) доповнення краще приводити в кінці речення; в) запитання потрібно формулювати чітко, без двозначного тлумачення.

- Тест у формі ситуаційного завдання. Цей вид тестів найскладніший. Він дає можливість всебічно оцінити роботу студентів над темами курсу, перевірити самостійність їх мислення при прийнятті рішень [2] .

Застосування. В якості ефективного методу тестування у формі ситуаційного завдання та перевірки знань студентів більш високого порядку (аналіз, синтез, творче застосування знань і оцінка) можна запропонувати есе, яке як метод ще не отримало широкого розповсюдження у викладачів.

Есе передбачає вираз автором своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу; часто це розмова вголос, вираження емоцій і образність. На відміну від інших методів контролю та перевірки знань, метою есе є діагностика продуктивної, творчої складової пізнавальної діяльності студентів, яка передбачає аналіз інформації, його інтерпретацію, побудову міркувань, порівняння фактів, підходів і альтернатив, формулювання висновків, особисту оцінку автора і т.п .

Застосування есе у навчальному процесі сприяє більш чіткому і грамотному формулюванню думок, допомагає розташовувати думки у строгій логічній послідовності, передбачає вільне володіння мовою економічних термінів і понять, розкриває глибину і широту навчального матеріалу, вчить використовувати приклади, цитати, необхідні аргументи з відповідної теми. Аналізуючи зарубіжний та вітчизняний досвід застосування есе, можна говорити про чотири форми використання даного методу: 1) есе – самостійна творча робота за запропонованою викладачем темою (виконується як домашня самостійна робота); 2) есе – 30-хвилинна контрольна (або самостійна) робота з вивченого навчального матеріалу; 3) есе – 10-хвилинний вільний твір для закріплення та опрацювання нового матеріалу (зазвичай пише); 4) есе – 5-хвилинний вільний твір з метою підведення підсумків уроку і фіксування сформульованих на уроці думок і висновків за темою (найчастіше дається завдання написати, що учні дізналися за новою темою, і задати одне питання, на який вони так і не отримали відповіді).

Наприклад, з теми заняття, пов'язаної з вивченням такого економічного поняття як інфляція, питання для есе може бути сформульовано таким чином: «Як ви думаєте, яким чином інфляція буде впливати на ваш сімейний бюджет?». Якщо перші два види есе оцінюються викладачем на позначку, то інші залишаються без оцінки викладачем і часто навіть не перевіряються, а служать, в першу чергу, для організації зворотного зв'язку «студент-студент» (старий і новий досвід особистості).

Критеріями оцінки есе можуть виступати такі: наявність грамотної, розгорнутої відповіді на поставлене запитання; володіння економічними поняттями і термінами; логіка побудови композиції есе; приведення аргументів, прикладів, використання графічного та статистичного ілюстративного матеріалу; вміння самостійно мислити, аналізувати

інформацію, робити висновки і узагальнення; чітко і яскраво висловлювати свою точку зору, своє особисте ставлення до проблеми.

Обґрунтованість реєг-оцінювання може бути перевіреною через порівняння реєг-оцінювання з оцінкою, виставленою викладачем. Це припускає, що:

- викладач – надійний оцінювач (як освітні експерти, викладачі вважаються надійними оцінювачами),

- тестові запитання встановлені правильно (обґрунтованість тестів може бути перевірена шляхом порівняльного аналізу робіт одного і того ж випробування декількома експертами (щонайменше трьома) в області даного предмету),

- тест призначає надійний інструмент оцінювання (внутрішня послідовність пунктів),

- і інструкції оцінювання і схеми градації є ясними і послідовними (інструкції оцінювання і схеми градації визначають правила виставлення оцінок. Підтвердження їх обґрунтованості може здійснюватись шляхом перевірки послідовності схем градації (незалежні питання, точність) і шляхом аналізу відповідності між формулюванням питання і інструкціями оцінювання).

Завдяки реєг-оцінюванню та тестуванню студенти усвідомлюють переваги, такі як:

- розширення мотивації: для поліпшення якості у процесі навчання;
- поліпшення пізнавальних і соціальних результатів у навчанні: заохочення більш глибокого мислення;
- зростання почуття відповідальності за своє власне навчання: підвищення значності навчального процесу і побудованих знань;
- підвищення метакогнітивної функції: розширювати уявлення у тому, що загальні навички можуть бути отримані в рамках навчального закладу і мати застосування за межами навчального закладу. Крім того, мета-пізнавальні обговорення збільшують усвідомлення учасниками альтернативних перспектив щодо проблем, а також просувають самооцінку і рефлексію.

Висновки. Дана робота показала, що оцінювання однокласниками при реєг-оцінюванні та тестуванні є дуже ефективним у гарантуванні розвитку бажаних знань, навичок і здібностей, які вимагає сучасність для заохочення і підтримки онлайн навчання. Крім того, реєг-оцінювання та тестування сприяє просуванню самооцінки і саморегуляції у учасників процесу з послідовним ефектом поліпшення якості і стандарту практики і діяльності. Також, слід зазначити, щоб оцінювання однокласниками або партнерами-однолітками було ефективним, суворим і відповідним, повинно бути забезпечено навчання, щоб дозволити учасникам ознайомитись з процесом винаходу критеріїв оцінки, розвивати схему оцінки, оцінюванням роботи і наданням і отриманням зворотного зв'язку. Крім того, учасникам потрібне заохочення і підтримка від викладача/методиста, щоб допомогти збудувати впевненість в залученні і користуванні методом оцінювання до його максимального потенціалу. Методи оцінювання, що використовуються в оцінці навчання

мають бути придатними до потреб студента, і крім того, виконання оцінювання повинне відповідати хорошій практиці оцінювання. Дизайн будь-яких онлайн-матеріалів треба ретельно обдумувати, щоб вони відповідали педагогічним потребам студентів, щоб дозволити їм використати свій потенціал. Потреби студента мають бути взяті до уваги настільки, наскільки це було б зроблено в традиційному викладацькому довіллі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитренко Р. И. Некоторые формы контроля самостоятельной работы студентов по иностранному языку / Р.И. Дмитренко, Т.П. Капелла // Интенсификация учебного процесса и самостоятельная работа студентов : тезисы докладов науч. – практ. конф. преподавателей и студентов. – 1988. – С. 113-114.
2. Нагаєв В.М. Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно - рейтинговою технологією навчання/ В.М. Нагаєв // Педагогіка і психологія АПН України. – 2000. – № 3. – С. 84-88.
3. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К.: Видавничий центр «Просвіта», «Книга пам'яті України», 2000. — 368 с.
4. Boud D. The role of self-assessment in student grading / D. Boud // Assessment and Evaluation in Higher Education. – 1989. – № 14 (1). – P. 20-30.
5. Boud D. Peer learning and assessment/ D. Boud, R. Cohen, J. Sampson // Assessment and Evaluation in Higher Education. – 1999. – №24(4). – P. 413-426.
6. Brosnan M. Computer Anxiety in Students: Should Computer-Based Assessment be Used at All? / Brosnan M. In S. Brown, P. Race, & J. Bull. (Eds.) Computer-assisted Assessment in Higher Education. – London: Kogan Page, 1999. – P. 47-54.
7. Brown J. Computers In Language Testing: Present Research and Some Future Directions. Language Learning & Technology, 1 (1) / March 26, 2002. – P.44-59. [Режим доступа]:<http://polyglot.cal.msu.edu/llt/vol1num1/brown/default.html> Brown J.